

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Febr. 1884, kl. 1 e. m.

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 2, med anledning af Herr Grefve Strömfelts motion, N:o 19, om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag beträffande hvad som är att hänföra till fast eller lös egendom.

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskott har fått emottaga remiss å en af Herr Grefve *Strömfelt* inom nämnde Kammare väckt motion (N:o 19) om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda hvad som bör vara att till fast eller lös egendom hänföra samt för Riksdagen framlägga förslag till de tillägg i allmänna lagen, som deraf föranledas.

Motionären yttrar, att vår nu gällande lag knappast i något fall torde vara ofullständigare än i fråga om bestämmelser rörande hvad som är att hänföra till fast eller lös egendom och att dessa begrepp för närvarande äro hänvisade till den mest subjektiva uppfattning hos lagtolkaren, hvarför också fullkomligt motsatta domslut höra till ordningen, samt anför till stöd för sin uppfattning härutinnan och för att visa behovet af närmare bestämmelser härom åtskilliga yttranden utaf komitén för utarbetande af förslag till förordning angående förlagsinteckning, utaf fullmäktige i Jernkontoret samt fabriksföreningarne i Norrköping och Gefle, varande nämnde komités åberopade yttrande af följande ly-

Bih. till Riksd. Prot. 1884. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 2 Häft.

delse: »Vår lagstiftning saknar, såsom bekant, utförligare bestämmelser rörande skilnaden mellan fast och lös egendom — ett förhållande, som ofta ledt till stridiga tolkningar af hvad som är att till det ena eller andra slaget hänföra. I all synnerhet pläga svårigheter möta, då det ifrågakommer att afgöra hvad som vid industriella anläggningar bör räknas till fast egendom eller anses såsom löst gods. Ehuru det sätt, hvarpå denna fråga kan vinna sin lösning, måste utöfva ett ingalunda obetydligt inflytande på en förläggares rätt, är frågan dock af den omfattning att dess besvarande icke lär tillhöra den undantagslagstiftning, som har till föremål ordnandet af förhållandena emellan förläggare och förlagstagare, och komiterade lära för den skull i afseende derå böra inskränka sig till det uttalande, att, om genom noggranna och tydliga bestämmelser, införda å sin rätta plats i lagen, all tvekan i förenämnda ämne kunde förebyggas, sådant vore till synnerlig fördel äfven hvad angår förlagsinteckningar.»

Fullmäktige i Jernkontoret instämma »på det lifligaste» uti komiténs berörda uttalande och fabriksföreningarne i Norrköping och Gefle yttra sig i samma syfte; den senare tilläggande, att af denna anledning återkommande förvecklingar äro af sådan natur, att de starkt inverka på möjligheten att få fabriksfastighetsinteckningar belånade.

Motionären redogör vidare dels för åtskilliga, af Högsta Domstolen gifna domar, utaf hvilka framgår att så väl föremål af samma slag som ock likartade föremål blifvit med korta mellantider hänförda än till fast och än till lös egendom, dels för två af kompromissrätter i samma stad med några månaders mellanrum meddelade beslut, enligt hvilka beslut föremål af samma slag och i fabriksegendomar på likartadt sätt anbringade förklarats i ena fallet böra hänföras till fast och i det andra till lös egendom, dels ock för en i anledning af Flensburgs fabriks aktiebolags konkurs uppkommen rättegång, som vexelvis blifvit förd emellan inroparne af konkursmassans fastigheter och inroparne af den å konkursauktion försälda lösegendomen, hvaraf bland annat framgår, att de senare, som redan i Februari månad år 1880 kontant liqviderat viss, till 30,626 kronor 15 öre uppskattad egendom och hvilken egendom genom de förres förvållande blifvit delvis förstörd, ännu hvarken bekommit den inropade och betalda egendomen eller dess värde, ej heller fått slutlig dom i saken, som för närvarande är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

Slutligen säger motionären:

»Flere så väl domar som processer, föranledda af lagens framhållna brist, kunde andragas, men det anförda torde vara nog för att visa,

hurusom alldeles motsatta beslut angående föremål af samma slag meddelas, och processer, tidsödande och dyrbara, icke kunna vid inträffande obestånd undvikas.

Lagen medgifver inteckning i så väl fast som lös egendom för lemnad försträckning, men man får icke frågan om hvad som är fast eller lös egendom bestämd, när inteckning sökes eller meddelas, utan först när panten skall realiseras eller blifvit realiserad, och då uppstår ofta, åtminstone vid fabriksindustri, process för att få afgjort, hvad som rättsligen varit att hänföra till det ena eller andra begreppet, när inteckningen beviljades, och förlagsgifvaren får då se sig om, i fall han och förlagstagaren ansett det vara lösegendom, som, då lagens skydd tages i anspråk, dömes tillhöra fastigheten; först då blir klart hvad säkerheten omfattat. Utan tvifvel kan man säga, att lagens ofullständighet i ifrågavarande hänseende åstadkommer ett tillstånd af rättslöshet, som särdeles störande ingriper i affärslifvet, och då så är, torde hög tid vara att framställda anspråk på lagens fullkomnande tillgodoses.»

Inom Utskottet har blifvit upplyst, att ett brandstodsbolags åtgärd att i sammanhang med försäkring af en fabriksfastighet till försäkring jemväl antaga i polisen upptagne maskiner, motorer och dylikt, gifvit taxeringskomité anledning att höja fabriksfastighetens taxeringsvärde med flere hundra tusen kronor, under det att till fastighet lika mycket eller lika litet hänförlig egendom, som icke varit i brandförsäkringspolis upptagen, lemnats af taxeringskomitén obeaktad, samt att detta taxeringskomiténs beslut blifvit af pröfningskomitén fastställt.

Af en dylik åtgärd följer att, om en industriidkare behöfver inteckna en på sådant sätt taxerad fastighet, långifvaren från taxeringsvärdet nödgas för säkerhets skull afdraga så stor del af pantobjektets värde, som belöper sig på den i fastighetsvärdet upptagna egendom, angående hvilken han kan antaga att olika meningar kunna uppstå om dess egenskap af fast eller lös egendom, samt att enahanda förhållande beträffande lösegendomens uppskattade värde måste uppstå, derest samma industriidkare skulle behöfva att mot förlagsinteckning förskaffa sig erforderligt driftkapital. På detta sätt ej allenast hindras egaren att såsom pantobjekt använda en mängden gång särdeles värdefull egendom utan måste slutligen inträffa, hvad Gefle fabriksförening antydt, att fastighetskrediten i ingalunda oväsentlig mån rubbas; detta endast till följd af lagens ofullständighet. Härtill får läggas, att fastighetsbevilning måste i nämnda fall utgöras för egendom och maskiner, hvilka senare äro »redskap», som sedermera möjligen kunna förklaras icke hafva varit till fast egendom hänförliga.

Utskottet, som i öfrigt tillåter sig hänvisa till den fullständiga utredning i ämnet, som motionen innehåller, delar motionärens uppfattning derom, att de förvecklingar, hvilka ofta uppstå och med nödvändighet måste framgå ur lagens nuvarande brist i afseende å noggranna bestämmelser om hvad som är att hänföra till fast eller lös egendom, tarfva lagstiftningens mellankomst för vinnande af ordning och säkerhet uti hit hörande förhållanden; och då Utskottet har sig bekant att stora förluster under senare årtionden drabbat så väl enskilda personer som kreditanstalter, då en mängd af rättegångar uppstått och under längre tid fortgått till stort men för affärslifvets sunda utveckling och då i förevarande hänseende mot hvarandra stridande domslut angående föremål af samma eller likartadt slag meddelats af den högsta dömande myndigheten, allt detta till följd deraf att lagen saknar erforderliga bestämmelser angående hvad som är att hänföra till fast eller lös egendom, samt dertill kommer, att denna brist i lagen, som i mer eller mindre mån berör så väl alla egare af eller inteckningsgifvare uti fast egendom som ock förlagsgifvare och andra affärsförhållanden, framhållits ej mindre utaf ofvan åberopade komité, fullmäktige och fabriksföreningar, utan äfven af en mängd enskilde affärsmän, industriidkare och domare, hvarjemte lagkomitén och lagberedningen redan för längre tid tillbaka ansett frågan vara beaktansvärd, föranlåtes Utskottet vördsamt hemställa, att, med bifall till motionen,

Riksdagen ville besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes låta uppgöra och för Riksdagen framlägga förslag till nödiga tillägg i lagen, innefattande bestämmelser om hvad som bör vara att till fast egendom hänföra.

Stockholm den 15 Februari 1884.

På Utskottets vägnar:

W. STRÅLE.